

CZU: 347.628.4(438)

[http://doi.org/10.59295/sum8\(168\)2023_10](http://doi.org/10.59295/sum8(168)2023_10)

EFFECTE JURIDICE ÎN TIMPUL RELAȚIILOR DE FACTO ÎN POLONIA

Arkadiusz WUDARSKI,

*Universitatea din Szczecin (Polonia),
Universitatea Europeană Viadrina din Frankfurt/Oder (Germania)*

Prezentul articol este al doilea dintr-o serie de articole¹ consacrate relațiilor de facto, i.e. concubinajului, în Polonia. Articolul reprezintă un studiu complex al legislației, jurisprudenței și doctrinei poloneze privind efectele juridice ale acestor relații pe parcursul existenței lor, în special, în domeniile relațiilor legate de proprietate, de dreptul contractelor, dreptul delictual, dreptul familiei, dreptul procedural, dreptul muncii, dreptul medical, dreptul fiscal, dreptul execuțional penal, legislația locativă, a migrației etc. Este subliniată importanța standardizării jurisprudenței, în ceea ce privește soluționarea disputelor ce apar, atât pe durata existenței relațiilor *de facto*, cât și după încetarea lor.

Cuvinte-cheie: *relații de facto, concubinaj, concubini, divorț, dreptul familiei, dreptul contractelor, dreptul delictual, dreptul medical, jurisprudență.*

LEGAL EFFECTS OF THE DE FACTO RELATIONSHIP IN POLAND

This article is the second in a series of articles dedicated to de facto relationships, i.e. cohabitation, in Poland. The article represents a complex study of Polish legislation, jurisprudence and doctrine regarding the legal effects of these relationships throughout their existence, in particular, in fields of relationships related to property, contract law, tort law, family law, procedural law, labour law, medical law, tax law, executive penal law, housing law, migration law, etc. The importance of jurisprudence standardization is emphasized, in terms of resolving disputes that arise, both during the existence of de facto relationships and after their termination.

Keywords: *de facto relationships, cohabitation, cohabitants, divorce, family law, contract law, tort law, medical law, jurisprudence.*

1. Proprietatea

La încheierea căsătoriei, dacă soții nu au încheiat un contract de căsătorie, se stabilește o stare legală de proprietate comună. Toate bunurile dobândite de soți în comun sau individual în timpul regimului proprietății comune sunt astfel bunuri comune, iar orice bun care nu este definit legal drept bun comun este proprietatea separată a fiecăruia dintre soți.² Spre deosebire de căsătorie, concubinajul nu schimbă relația de proprietate. În special, nu declanșează un regim de relații de proprietate specific și nu există prezumții privind deținerea sau dobândirea proprietății în timpul relației. Regulile generale de drept civil se aplică raporturilor de proprietate dintre partenerii concubini [1§ 57 note no. 91].

Deși concubinajul este tratat în legislația poloneză doar ca o stare *de facto* fără nici definiție legală, nici reglementare compactă, el are efecte juridice. Drepturile și îndatoririle care rezultă din relațiile de concubinaj pot fi găsite în diferite ramuri din sistemul juridic polonez. Astfel, următoarea discuție (din păcate, cu detalii limitate din cauza considerentelor de spațiu) va avea o abordare juridică destul de largă. Vom observa în special că, deși termenul „concubinaj” nu este utilizat în mod explicit în actele juridice poloneze, noțiunea de „o persoană în relație strânsă” este de mare importanță în acest context.

---

¹ Articolele se bazează pe o parte a versiunii în limba engleză a capitolului publicat în culegerea Intersentia 2023 ca parte a proiectului internațional „The Legal Status of De Facto Relationships” organizat de Jens Scherpe (Universitatea din Cambridge) și Andy Hayward (Universitatea din Durham). Autorul aduce mulțumiri dlui prof. dr. hab. Aurel Băieșu pentru traducerea acestor articole.

² Art. 31 § 1 the Act of 25 February 1964 — Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Codul Familiei și Tuteliei, în continuare — CFT), Dz.U. 1964 no. 9, item 59; text consolidat: Dz. U. 2020, item 1359 (pentru traducerea engleză, a se vedea: Centrum Tłumaczeń PWN.PL, updated as of 2015 Centrum Tłumaczeń i Obsługi Konferencji, LEX 2021).

2. Dreptul contractelor

Relațiile de concubinaj pot avea un impact în dreptul contractual polonez, afectând valabilitatea și eficacitatea relațiilor contractuale. Acest lucru este evident, de exemplu, în forma modernă poloneză a *Actio Pauliana*, o instituție din dreptul roman care urmărește să protejeze creditorii de tranzacțiile juridice frauduloase, în special atunci când un debitor devine insolubil după ce și-a transferat bunurile către terți cu rea-credință. Dacă un debitor efectuează un act juridic în detrimentul unui creditor, iar o persoană aflată în strânsă legătură cu debitorul obține un beneficiu patrimonial în urma acestui act, se presupune că această persoană știa că debitorul a acționat având cunoștință de prejudiciul creditorului.³ În acest context, un concubin este considerat o persoană în strânsă relație cu debitorul [2, p. 27]. Într-o astfel de situație, fiecare creditor poate cere ca actul debitorului să fie considerat ineficient față de acesta.⁴ Pe de altă parte, concubinajul poate fi uneori benefic în relațiile contractuale, de exemplu în ceea ce privește libertatea contractuală, când vine vorba de reglementarea preempțiunii. Legea poloneză oferă municipalităților un drept de preempțiune de a cumpăra anumite proprietăți.⁵ Acest drept nu se aplică însă în cazul în care imobilul sau dreptul de uzufruct perpetuu a fost vândut unor persoane aflate în strânsă legătură cu vânzătorul⁶, care include și partenerii concubini [2, p. 24].

3. Dreptul delictual

La 19 septembrie 2021, în Polonia a intrat în vigoare o nouă prevedere care reglementează compensarea pecuniară pentru distrugerea legăturilor de familie.⁷ Acesta a fost un răspuns la o divergență între jurisprudența instanțelor comune și cea a Curții Supreme și are ca scop clarificarea situației juridice cu privire la această problemă [3]. Potrivit acestei prevederi, în cazul unei vătămări corporale grave și permanente sau a unei tulburări medicale care are ca rezultat incapacitatea de a stabili sau de a continua legăturile de familie, instanța poate acorda celor mai apropiați membri de familie ai persoanei vătămate o sumă corespunzătoare drept compensație financiară pentru prejudiciul suferit. De exemplu, o astfel de situație poate apărea atunci când victima este în comă sau stare vegetativă și nu poate comunica cu membrii familiei. Un partener de concubinaj va putea beneficia de noua reglementare în cazul în care se stabilește că este cel mai apropiat membru al familiei victimei și Curtea Supremă [4], într-un caz care implică decesul unei persoane vătămate, a hotărât că o astfel de determinare este posibilă. Indiferent de direcția în care se dezvoltă jurisprudența, se pare că nu există niciun motiv pentru a trata un concubin în suferință diferit de un soț.

4. Dreptul medical

Din perspectiva legislației medicale poloneze, un concubin se califică ca persoană în relație strânsă cu un pacient.⁸ Prin urmare, la cererea pacientului, un concubin poate fi prezent atunci când sunt furnizate servicii de asistență medicală, cu excepția cazului în care aceasta prezintă un risc de transmitere a unei boli infecțioase sau orice altă amenințare la adresa sănătății și siguranței pacientului.⁹ Cu acordul pacientului sau al reprezentantului său legal, un medic poate oferi și informații despre starea de sănătate a pacientului unui concubin.¹⁰ De fapt, chiar dacă pacientul este inconștient sau incapabil să înțeleagă sensul informațiilor,

³ Art. 527 § 3 of the Act of 23 April 1964 — Kodeks cywilny (Cod Civil, în continuare — CC), Dz.U. 1964 no. 16, item 93; text consolidat: Dz.U. 2020, item 1740 (pentru traducerea în engleză, a se vedea: Kancelaria ‘Kuczek-Maruta’, LEX 2021).

⁴ Art. 527 § 1 CC.

⁵ Art. 109(1) of the Act of 21 August 1997 — Ustawa o gospodarce nieruchomościami (Legea managementului imobiliar), Dz.U. 1997 no. 115, item 741; text consolidat: Dz.U. 2020, item 1990.

⁶ Art. 109(3)(1) din Legea managementului imobiliar.

⁷ Art. 4462 CC.

⁸ Art. 3(1)(2) of the Act of 6 November 2008 — Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Legea privind drepturile pacienților și Ombudsmanul pentru drepturile pacienților), Dz.U. 2009 no. 52, item 417; text consolidat: Dz.U. 2020, item 849.

⁹ Art. 21 din Legea privind drepturile pacienților și Ombudsmanul pentru drepturile pacienților.

¹⁰ Art. 9(3) din Legea privind drepturile pacienților și Ombudsmanul pentru drepturile pacienților și Art. 31(2) of the Act of 5 December 1996 — Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Legea privind profesiile de medic și stomatolog), Dz.U. 1997 no. 28, item 152; text consolidat: Dz.U. 2021, item 790.

un concubin, ca persoană aflată în relație strânsă în condițiile legii, are totuși dreptul de a fi informat despre starea de sănătate a pacientului. Sfera de aplicare a datelor care pot fi transmise este largă și include informații despre diagnostic, metode de diagnostic și tratament propuse și posibile, consecințele previzibile ale utilizării sau omisiunilor lor, rezultatele tratamentului și prognostic.¹¹ Medicul trebuie să se asigure, totuși, că concubinul acționează cu bună-credință înainte de a furniza aceste informații. Aceasta reiese din Codul de etică medicală [5], care prevede că în cazul unui pacient inconștient, un medic poate furniza, spre binele pacientului, informațiile necesare unei persoane despre care este convins că acționează în interesul pacientului.

Statutul juridic al unui concubin este diferit atunci când vine vorba de luarea unor decizii medicale efective în numele pacientului. Un concubin nu are dreptul de a consimți la tratamentul care este propus pacientului și nici nu poate fi autorizat să facă acest lucru. Consimțământul poate fi dat numai de un pacient adult sau, dacă pacientul este minor sau incapabil să-și dea consimțământul, este necesar acordul reprezentantului său legal. În cazul în care pacientul nu are un reprezentant legal sau este imposibil să comunice cu acesta, consimțământul trebuie dat de instanța de tutelă.¹² Cu toate acestea, într-o situație în care un pacient necesită asistență medicală imediată din cauza unei amenințări iminente la adresa vieții sau a sănătății, un medic poate acționa fără acordul pacientului.¹³

5. Dreptul familiei

Concubinii din Polonia nu sunt obligați să se întrețină financiar reciproc și nu au obligația legală de a contribui la gospodăria lor comună. În mod similar, nu există reglementări specifice privind locuința familiei sau bunurile de uz casnic care să fie opozabile față de/de către terți. Cu toate acestea, relațiile de concubinaj pot fi importante în executarea plăților de întreținere. Dacă, de exemplu, un debitor, a cărui remunerație pentru muncă a fost poprită pentru a satisface creanțele de întreținere, este angajat de o persoană aflată în relație apropiată (de exemplu, un concubin), această persoană nu poate pretinde că a plătit remunerația debitorului în avans. De asemenea, această persoană nu poate pretinde că debitorul lucrează fără remunerație sau cu o remunerație mai mică decât media, sau că are creanțe față de debitor care pot fi deduse din remunerația debitorului.¹⁴

Concubinii au recunoaștere implicită și în legile privind determinarea tutorelui minorului. Conform legislației poloneze a familiei, un tutore trebuie desemnat dintre rudele sau alte persoane apropiate părinților acestuia, dacă tatăl sau mama nu a propus sau nu poate propune o astfel de persoană.¹⁵ Această reglementare face posibil ca partenerul de concubinaj al părintelui copilului să devină tutorele copilului. Acest lucru este considerat a fi justificat în special dacă concubinul și-a asumat de facto responsabilitatea comună pentru copil pe parcursul relației informale și, împreună cu părintele, a participat activ la creșterea copilului. Concubinul este astfel recunoscut legal că a devenit apropiat de copil, chiar și fără adopție formală [2, p. 29].

Un alt exemplu de recunoaștere implicită a concubinilor se referă la cazurile în care o persoană este numită ca consilier temporar al unei persoane adulte incapabile. Legea poloneză indică faptul că, de preferință, consilierul ar trebui să fie un soț, o rudă sau o altă persoană aflată în relație strânsă cu persoana incapabilă (de exemplu, un concubin), dacă acest lucru nu este contrar bunăstării persoanei a cărei incapacitate legală este solicitată.¹⁶ Din același motiv, concubinul are dreptul de a fi audiat de instanță înainte de emiterea unei hotărâri prin care se declară decedat partenerul său dispărut.¹⁷

¹¹ Art. 31(6) din Legea privind profesiile de medic și stomatolog.

¹² Art. 32(2) Legea privind profesiile de medic și stomatolog.

¹³ Art. 33 Legea privind profesiile de medic și stomatolog.

¹⁴ Art. 1087 of the Act of 17 November 1964 — Kodeks postępowania cywilnego (Codul de Procedură Civilă, în continuare — CPC), Dz.U. 1964 no. 43, item 296; text consolidat: Dz.U. 2021, item 1805 (pentru traducerea în engleză, a se vedea: Centrum Tłumaczeń PWN.PL, actualizat către 2015 Centrum Tłumaczeń i Obsługi Konferencji LIDEX, LEX 2021).

¹⁵ Art. 149 § 2 CFT.

¹⁶ Art. 548 § 3 CPC.

¹⁷ Art. 533 CPC.

6. Legislația locativă

Cuplurile care conviețuiesc pot beneficia de legi menite să sprijine cetățenii în obținerea de locuințe. De exemplu, în perioada în care o persoană economisește bani în scopuri de a achiziționa locuință, este posibil să se transfere drepturile și obligațiile titularului unui cont de economii și credit unei persoane aflate în relație apropiată care nu deține un astfel de cont.¹⁸ Aceasta include o persoană care se află în prezent într-o concubinaj conjugală de facto cu titularul contului.¹⁹ Pentru ca transferul de drepturi și obligații să fie efectiv, este suficient ca titularul de cont și concubinul acestuia să facă declarații în prezența unui reprezentant al băncii sau să pună la dispoziție băncii semnături legalizate notarial.²⁰

7. Renta viageră

Un concubin poate beneficia și de un contract de rentă viageră²¹ care are o funcție de întreținere. Un astfel de contract constă în transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile în schimbul întreținerii pe viață a vânzătorului (partea care înstrăinează), acordată de cumpărător. Cumpărătorul trebuie, în lipsa unui alt contract diferit, să accepte partea care înstrăinează ca membru al gospodăriei cumpărătorului, furnizându-i hrană, îmbrăcăminte, cazare, energie electrică și combustibil, precum și ajutor și îngrijire corespunzătoare în timpul bolii și o înmormântare corespunzătoare obiceiurilor locale pe cheltuiala cumpărătorului. O rentă viageră poate fi contractată și în beneficiul unei persoane aflate în relație strânsă cu partea care înstrăinează, care ar include și concubinul acesteia [1, § 52 note no. 43].

8. Dreptul muncii

În Codul Muncii polonez nu există prevederi dedicate conviețuirii. Există, totuși, anumite restricții privind relațiile de muncă care pot afecta partenerii de concubinaj. De exemplu, într-o universitate, este interzisă o relație de subordonare profesională directă între soți sau persoane care duc o gospodărie comună.²² În practică, disputele care decurg din existența raporturilor de muncă între concubini sunt obișnuite, deși ele apar de obicei după ruperea unui concubinaj. În astfel de cazuri se aplică regulile generale ale dreptului muncii [2, p. 192–199].

9. Drept procedural

Poziția juridică a unui concubin cu privire la dreptul de a păstra tăcerea în instanța de judecată în procedurile împotriva partenerului său este diferită în procedurile civile, administrative și penale. În dreptul penal, definiția legală a persoanei aflate în cea mai strânsă relație cu acuzatul (*osoba najbliższa*) include și concubinul²³ și o astfel de persoană are dreptul de a refuza să depună mărturie în cadrul procedurilor penale.²⁴ În procesul civil, însă, concubinul nu are acest drept. Dreptul de a refuza să depună mărturie în calitate de martor se acordă numai anumitor persoane desemnate de lege, adică soțului/soției, ascendenților, descendenților și fraților unei părți, rudelor de afinitate din aceeași linie sau grad și persoanelor înrudite cu acestea prin adopție.²⁵ Lista celor care pot refuza să răspundă la o anumită întrebare este definită în același

¹⁸ Art. 15(2) sentence 1 of the Act of 26 October 1995 — Ustawa o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Legea asupra anumitor forme de sprijinire a construcției de locuințe), Dz.U. 1995 no. 133, item 654; text consolidat: Dz.U. 2019, item 2195.

¹⁹ Art. 15(3) din Legea asupra anumitor forme de sprijinire a construcției de locuințe.

²⁰ Art. 15(2) propoziția 2 din Legea asupra anumitor forme de sprijinire a construcției de locuințe.

²¹ Art. 908 CC.

²² Art. 118(1)(2) of the Act of 20 July 2018 — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Legea privind învățământul superior și știința), Dz.U. 2018, item 1668; text consolidat: Dz.U. 2021, item 478.

²³ Art. 115 § 11 Cod Penal.

²⁴ Art. 182 § 1 of the Act of 6 June 1997 — Kodeks postępowania karnego (Codul de Procedură Penală — CPP), Dz.U. 1997 no. 89, item 555; text consolidat: Dz.U. 2021, item 534 (pentru traducerea engleză a se vedea: Centrum Tłumaczeń i Obsługi Konferencji LIDEX, LEX 2021).

²⁵ Art. 261 § 1 CPP.

mod și, de asemenea, nu include concubinii.²⁶ În ceea ce privește procedurile administrative, situația juridică a concubinilor este aceeași ca și în procesul civil.²⁷ Astfel, doar în cadrul procesului penal un concubin își poate exercita dreptul de a refuza să depună mărturie.

Dacă judecătorul conviețuiește cu una dintre părțile unui proces penal, acesta este exclus prin efectul legii.²⁸ Motivele de excludere continuă chiar dacă concubinajul încetează.²⁹ Într-o procedură civilă, regulile nu sunt atât de explicite, dar cu toate acestea se așteaptă pe deplin ca un judecător să se recuze într-un caz în care una dintre părți este concubinul său din cauza conflictului de interese evident. În acest context, prin analogie, poate fi luată în considerare aplicarea unor dispoziții referitoare la soții judecătorilor³⁰ sau care stipulează că judecătorul este exclus de drept din cauzele în care acesta este parte. În mod similar, aceste prevederi exclud judecătorii care rămân într-un raport juridic cu una dintre părți, astfel încât rezultatul cauzei le afectează drepturile și obligațiile.³¹

În cele din urmă, putem observa că un notar din Polonia nu are voie să efectueze acte notariale care privesc persoane care se află într-o relație strânsă cu el sau ea.³² Deși nu este menționat în mod explicit în reglementare,³³ trebuie să presupunem că această restricție continuă și după încetarea unui concubinaj.³⁴

10. Drept execuțional penal

Dacă ne referim la statutul concubinilor în dreptul execuțional penal polonez, vedem că legea le acordă din nou recunoaștere implicită pe motiv că un concubin se califică drept persoană în strânsă relație cu partenerul său. Un concubin al unui deținut condamnat este astfel tratat pe picior de egalitate cu membrii familiei partenerului condamnat. Cele mai importante drepturi ale unui deținut includ dreptul de a menține legături cu familia sa și cu alte persoane aflate în relații strânse.³⁵ Acest drept poate fi exercitat prin vizite, corespondență, apeluri telefonice, colete și transferuri de bani, iar în cazuri justificate (cu acordul directorului penitenciarului), prin alte mijloace de comunicare.³⁶ Mai mult decât atât, întrucât o persoană condamnată are dreptul de a avea fotografii ale membrilor familiei, acest drept se extinde și asupra fotografiilor cu concubinii.³⁷

11. Legislația fiscală

Concubinajul, în general, nu este o chestiune de interes pentru legislația fiscală poloneză. Spre deosebire de soți, concubinii nu beneficiază de nicio scutire fiscală; în special, aceștia nu pot depune împreună declarații anuale de impozit pe venit cu partenerii lor. Acest lucru se aplică și impozitelor pe donații, dar în mod excepțional, o persoană care are o relație de căsătorie de facto cu titularul unui cont de economii și credit într-un fond de locuințe este scutită de impozit pentru dobândirea prin donație a drepturilor la un cont de economii și credit, cu condiția ca fondurile acumulate în cont să fie folosite în scopuri locative.³⁸

²⁶ Art. 261 § 2 CPP.

²⁷ Art. 83 § 1–2 of the Act of 14 June 1960 — Kodeks postępowania administracyjnego (Codul de Procedură Administrativă — CPA), Dz.U. 1960 no. 30, item 168; text consolidat: Dz.U. 2021, item 735.

²⁸ Art. 40 § 1(2) CPP.

²⁹ Art. 40 § 2 CPP.

³⁰ Art. 48 § 1(2) CPP.

³¹ Art. 48 § 1(1) CPP.

³² Art. 84 § 1(4) of the Act of 14 February 1991 — Prawo o notariacie (Legea notariatului), Dz.U. 1991 no. 22 item 91; text consolidat: Dz.U. 2020, item 1192.

³³ Art. 48 CPP.

³⁴ Art. 84 § 3 din Legea notariatului.

³⁵ Art. 102(2) of the Act of 6 June 1997 — Kodeks karny wykonawczy (Codul Execuțional Penal - CEP), Dz. U. 1997 no. 90, item 55; text consolidat: Dz.U. 2021, item 53.

³⁶ Art. 105 § 1 CEP.

³⁷ Art. 110a § 1 CEP.

³⁸ Art. 4(1)(6) of the Act of 28 July 1983 — Ustawa o podatku od spadków i darowizn (Legea cu privire la moștenire și donație), Dz.U. 1983 no. 45, item 207; text consolidat: Dz.U. 2021, item 1043.

Această excepție există în scopul specific de a ajuta oamenii să își satisfacă nevoile de bază de locuință. În general, totuși, legislația fiscală poloneză împărtășește aceeași înțelegere a căsătoriei ca cea în dreptul familiei [5]. Trebuie remarcat faptul că un concubin este tratat ca membru al familiei unui contribuabil atunci când vine vorba de obligația fiscală a unui membru de familie. Legislația fiscală poloneză prevede că membrii familiei unui contribuabil includ toți descendenții, ascendenții, frații, soții descendenților, persoanele înrudite prin adopție și persoanele aflate în relație de facto.³⁹ În consecință, un concubin este responsabil solidar cu întreaga sa proprietate pentru restanțele fiscale ale unui contribuabil care desfășoară activități economice, în special, orice restanțe care decurg din acele activități și acumulate în perioada în care acesta a cooperat cu contribuabilul în mod regulat în scopul desfășurării acelor activități și a obținut profituri din acestea.⁴⁰ Cu toate acestea, responsabilitatea concubinului este limitată la valoarea prestațiilor pe care le-a primit personal.⁴¹

12. Legislația migrației

Concubinajul este nereglementat în legislația poloneză privind migrația și rămâne indiferentă din punct de vedere juridic. A fi concubin nu oferă unei persoane niciun beneficiu atunci când solicită un sejur în Polonia.

13. Înrudire

În Polonia, un concubinaj nu stabilește o rudenie legală cu membrii familiei celuilalt partener. Concubinajul este o stare de fapt care nu aduce schimbări în relațiile de familie.

14. Contracte

Conform principiului libertății contractuale, concubinii pot desigur să efectueze acte juridice, inclusiv contracte care le vor modela regimul de proprietate. În practică, concubinii încheie, de obicei, între ei, acorduri implicite, informale, pentru a asigura buna funcționare a conviețuirii și pentru a se ocupa de probleme de zi cu zi, cum ar fi împărțirea cheltuielilor sau responsabilitățile de creștere a copiilor. Cu toate acestea, astfel de acorduri nu constituie un temei legal pentru pretenții privind prestații speciale sau o obligație de a încheia contracte executorii [1, § 57 note no. 101].

Aceste contracte informale încheiate între concubini sunt de obicei de natură mixtă și, datorită specificului lor, aparțin categoriei contractelor nenumite. Scopul lor este de a satisface nevoile obișnuite ale cuplului care conviețuiește pe o bază voluntară și continuă. Cu toate acestea, beneficiile prevăzute în cadrul acestor acorduri nu sunt cadouri sau donații, deoarece sunt oferite într-un scop destinat. Dar, în același timp, acestea nu sunt acțiuni legale care creează pretenții acționabile și executorii. Dacă scopul preconizat al prestației nu este atins, prestația nu este datorată și este supusă restituirii pe bază de îmbogățire fără justă cauză (*conditio ob rem*)⁴² [1, § 57 note nos. 102, 110]. Pentru tipurile de contracte formale și obligatorii din punct de vedere juridic, se aplică prevederile relevante ale dreptului civil.

Ideea elaborării unui concept de acorduri de concubinaj cuprinzătoare în scopul reglementării situației juridice a partenerilor de concubinaj, în doctrina juridică poloneză [6, p. 65–72, 105] a fost primită sceptic [1, § 57 note nos. 106–108]. S-au ridicat îndoieli, în primul rând, cu privire la ideea de a transfera reglementările privind relațiile conjugale în relațiile de concubinaj. De exemplu, s-au pus întrebări dacă concubinii, ca și cuplurile căsătorite, ar trebui să încheie un acord prin care toate proprietățile și drepturile dobândite pe parcursul relației devin proprietate comună. În prezent, însă, nu există o jurisprudență în acest sens, care să indice că astfel de acorduri nu sunt încheiate în practică.

³⁹ Art. 111 § 3 of the Act of 29 August 1997 — Ordynacja podatkowa (Legea cu privire la taxe) Dz. U. 1997 no. 137, item 926; text consolidat: Dz.U. 2021, item 1540 (pentru traducerea engleză, a se vedea: Centrum Tłumaczeń PWN.PL, actualizat la situația din 2015, Centrum Tłumaczeń i Obsługi Konferencji LIDEX, LEX 2021).

⁴⁰ Art. 111 § 1 din Legea cu privire la taxe.

⁴¹ Art. 111 § 5 no. 1 din Legea cu privire la taxe.

⁴² Art. 410 § 2 CC.

Concluzii

În condițiile în care concubinajul este doar parțial integrat în sistemul juridic polonez, reglementările în materia dată având un caracter necoordonat și dispersat, este de o importanță crucială dezvoltarea unei linii stabile de jurisprudență, în ceea ce privește soluționarea disputelor ce apar, atât pe durata existenței relațiilor *de facto*, cât și după încetarea lor. În special, merită luată în considerare introducerea unor reglementări privind soluționarea pretențiilor legate de relațiile de proprietate în cazul încetării concubinajului. La urma urmei, concubinajul diferă semnificativ de relațiile altor persoane care desfășoară activități de proprietate comună. Astfel de reglementări ar putea ajuta la clarificarea chestiunilor legate de proprietate, la standardizarea jurisprudenței și, în același timp, la îmbunătățirea transparenței și a securității juridice.

Referințe:

1. NAZAR, M. 'Rozdział XI. Konkubinat; związek partnerski'. În: SMYCZYŃSKI, T. (ed.), *System Prawa Prywatnego. Tom 11 — Prawo rodzinne i opiekuńcze*, C.H. Beck, Warszawa, 2014.
2. KAZIMIERCZAK, K. *Konkubinat. Rozliczenia majątkowe*, C.H. Beck, Warszawa, 2019.
3. *Explanatory Memorandum to the Bill, Parliamentary Document of 21 April 2021 no. 1125*. [Accesat: 30.11.2021] Disponibil: <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/E5D8F375031C31B8C12586C70023C0ED/%24File/1125.pdf> Judgment of the Supreme Court of 2 December 1970, II CR 541/70, LEX no. 6831.
4. *Judgment of the Supreme Administrative Court of 23 April 2008, II FSK 373/07, LEX no. 485167; Judgment of the Supreme Administrative Court of 28 October 2016, II FSK 2835/14, LEX no. 2158173*.
5. A. SZLĘZAK, *Stosunki majątkowe między konkubentami. Zagadnienia wybrane*, Seria Prawo no. 147, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1992.

Date despre autor:

Arkadiusz WUDARSKI, doctor în drept, profesor de drept civil la Universitatea din Szczecin (Polonia), șeful catedrei de drept privat polonez și european și drept comparat la Universitatea Europeană Viadrina din Frankfurt/Oder (Germania).

E-mail: arkadiusz.wudarski@gmx.de

ORCID: 0000-0001-5227-2671

Prezentat la 07.09.2023